

EPILOOG

Laten we deze bijeenkomst opgedragen aan de bewoners van Platland die blijven geloven in Hoogland, die weten dat ons mens-zijn niet af is en daarom beseffen dat mens-zijn onvermijdelijk mens-woorden is. Hoogland is geen droomland, maar een doelland, dat vreemd genoeg de reis verheft tot doel van de reis. Een reis-met-anderen-in-de-wereld, die een wereld is van verbeterbaarheid. Laten we blijven ijveren voor verbeterbaarheid en verbetering van het mens-zijn en het menselijk samenleven. Zo worden wij niet optimisten of pessimisten, maar melioristen, die geloven dat liefde, waarheid, rechtvaardigheid en schoonheid, die abstracte begrippen zijn, levendig kunnen worden in mensen van goede wil. Het gaat om deugden die niet als zodanig in de natuur terug te vinden zijn en die derhalve iets 'bovennatuurlijks' hebben, iets goddelijks, zoals dit onder meer tweeduizend jaar geleden is aangetoond en beleefd door Jezus Christus. Hij heeft daarvoor met zijn leven betaald.

Laten we leven van en in geloofshoop en stand houden, weliswaar als minderheid. Als we de maatschappelijke lucht opsnuiven bemerken we dat voor wie onverschillig zijn, God niet mens maar Men is geworden en volgens sommigen gestorven is aan overbodigheid. Het hiernumaals waarin wij leven en werken, hebben wij niet uitgekozen, maar wij kunnen er wel een standaard planten waar voordien geen standaard stond. Wij moeten beseffen dat we maar ons zelf kunnen zijn dank zij en omwille van de anderen, dat we nooit kunnen zaaien met een gebalde vuist. En als we soms moeten strijden, moeten we strijden zonder te slaan.

Wij blijven trouwe, betalende leden van de wereldvereniging die 'Mensheid' wordt genoemd, ook al bekruipt ons soms de lust onze lidkaart terug te sturen. Wij horen, met enige intellectuele verwondering, hoe cynici verkondigen dat de Mensheid de soms meer accurate naam 'Mensdom' verdient, wat een neutraal waarnemer in de verleiding kan brengen voor te stellen het recht op domheid op te nemen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Laten wij geduldig en mild zijn en er ons bewust van zijn dat onverdraagzaamheid de zelfverminking is van onszelf en van de maatschappij. Onverdraagzaamheid is ook de etterende wonde van al diegenen die wankelmoedig, angstig en kleingeestig door het leven gaan en zich als bange wezels verschuilen achter de prikkeldraadversperringen van radicalisme en extremisme.

Wellicht behoren wij tot de generatie van de gekneusde zielen. De maatschappij is vaker een wespennest dan een bijenkorf en ze is decadent zodra de mensen zich afvragen: 'Wat gaat er gebeuren?' en nooit meer: 'Wat kunnen we doen?' Wij weten dat in tijden van onverschilligheid en kilte het grootste geschenk een kleine vonk is van ontvlambaarheid. Wij moeten hopen op meer geloofshoop en weten dat wat omvalt groot gedruis maakt, maar dat wat groeit en zich ontwikkelt, dit doet in alle stilte, onopgemerkt, want onzichtbaar. Vaak ondervinden wij de genade van de woorden en de ongenade van de feiten, en dit is een filosofische beproeving en soms een kwellende ervaring. Er zijn geen naadloze overgangen, geen pijnloze veranderingen, geen onbreekbare gedachten, geen onkwetsbare verlangens. Er zijn schrille tekens aan de wand, maar er zijn ook de soms onleesbare tekens van hoop. Ook al zullen wij nooit genezen van de avond, die steeds valt, en al zullen ze blijven janken, als honden janken tegen het sterven van het licht, toch zullen wij, elke nacht opnieuw, blijven geloven in de terugkeer van het licht.

Voor wie gelooft dat de mens een bestemming heeft die verder reikt dan alleen maar constateren, in zijn meest lucide momenten, dat alles absurd is, groeit de hoop, opstandig en verwachtend: de geloofshoop dat aan de keerzijde van wat wij weten en niet weten een land ligt van onverklaarde klaarte.